

מסורת הש"ס

(א) וְלָקַחְתָּ קָדִים: ק.ג.א.
(ב) וְזָכַרְתָּ מֵתָּה: ק.ד.מ.מ.מ.ת.
פ. כרימות כב: תמורה יא.
כה. מה מזהב: א. זכמים
פ.ה: ד. ג'י"ז שם פו.
וע"ש: ט. זכרים יב.
(ו) וְזָכַרְתָּ מֵתָּה: א. זכמים
(ז) וְזָכַרְתָּ מֵתָּה: א. זכמים

תורה אור השלם

1. וְקָרְבָן וּבָרְכֵנוּ יְיָ
בְּיָמֵינוּ וְהָקִטִּיר הַבְּהֵן אֶת
הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַ עֲלֵה
אֶשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה
וְקָרָא א ט
2. וְעִשִּׂיתָ עֲלֵיהֶם הַבֶּשֶׂר
וְהָדָם עַל מִזְבֵּחַ יְיָ אֱלֹהֶיךָ
וְדָם וְזָבָח יִשָּׁפַךְ עַל
מִזְבֵּחַ יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְהַבֶּשֶׂר
הַנֶּאֱכָל: וְכִי יִבְרַח יָב כו

הגהות מהר"ב
רנשבורג

(א) תוס' ד"ה אלהם וכו'
והקטנים פ"י לקמן. ג"כ
ע"י רש"י ויפ' לקמן דף
ז"ו ע"ב ג"ה ידע
התוס' לעיל דף ז' וכו'
כמז שם דלא ידע א"ה
מקום פרש"י הו"ה יעשה
דף ק"ב עמוד ד':

מוסף רש"י

בהויתן הן קדושים.
כענין ליהן קדושים ולא
במעי' אמן (מנחות פ.ג.
מכתי' וכע"ז תמורה כה).
ולא כי נקט ששון כהנימ'
משום דהא דלילות קדשים
קדושים נפקא לן ב"ק
דכורות מיהו לך, דכתיב
רק קדשין, אלו המזבחות,
אשר יהיו לך אלו המזבחות
(מנחות שם וכע"ז זבחים
קיד. ובריתות כג.). יכול
יחלוץ. מלוא מוטל עליו
(בבבב. פ.ח).

אלמא איסור מוקדשין קדים. דמשעה שנוצר הוא קדוש ועדיין לא
נוצר הגיד דהא חזינן דליצירת עובר קודמת לליצירת גיד: ומשנינן
אע"ג דאיסור מוקדשים קדים אפי' איסור גיד וח"ל. הואיל ואיסור
חמור הוא שנוהג בזני נח כדקתני מתניתין (לקמן דף ק:) והלא לבני

נח נאסר גיד הנשה: ופרכינן מאן
שמעת ליה הא סברא. דנוהג בזני
נח רבי יהודה בשליה ממני' (שם):
והאי תנא דרישא דמוקדשין דלא כרבי
יהודה דקתני איסור של ימין ושל
שמאל. ואילו רבי יהודה שמעינן ליה
לקמן [ע"ז] דלמך אינו נוהג אלא בחסד:
סבר לה כוונתה בחדא. דנוהג בזני
נח: ופליגי עליה בחדא. דנוהג בשמי
יריכות: אימור דשמעת ליה לר' יהודה.
דלמך דמשום חומריה גיד דנוהג
בזני נח חיל נמי דאיסור אחריתא:
נטמא. שמעת ליה דלמך איסור גיד
וח"ל דאיסור טמא דלע"ג דאיסור
טמא ממעי' אמה ואיסור גיד אינו עד
שיוכל דהא רבי יהודה אין נוהג בשליל
קאמר במתניתין אפילו הכי ח"ל גיד
אעומא משום דאיסור טמא לאו
דעומא הוא ואיסור גיד חמור שכן
נוהג בזני נח: קדשים דאיסור כרת.
שעל ידי קדשים זא לדי כרת כגון
אכלו טומאה או פגול ונותר:
מי שמעת ליה. דח"ל גיד עלייהו:
אלא הלא במכבדת עסקינן. דלא
קדוש ולד אלא כרתם ביצירתו
ואשמעינן תנא דידן דלע"ג דלא גיד
נוהג בשאר מוקדשים דהא איסור
מוקדשים קדים כדלמדת דליצירת
עובר קודמת ותו לא אפי' איסור גיד
וח"ל אפילו הכי יש מוקדשים שהגיד
נוהג בהן כגון כבוד ממה נפשך אי
נוהג בשליל איסור גיד קודם ותו
לא פקע ואי אין נוהג בשליל תרתייהו
בזני הדדי אמו: ואיכתיב אימא
בוללות קדשים. ואשמעינן תנא
דידן דלא קדשי במעי' אמן אלא
בזויתן ביצירתן הילכך איסור גיד
נוהג בזמן משום דליצור קדים
דנוהג בשליל ותו לא פקע דלא תימא
במעי' אמן קדושים ואיסור מוקדשין
קדים כדלמך נפול שלא נתקשרו
אזכרין בגידין ותו לא אפי' איסור גיד
וח"ל. להכי נקט בהויתן משום לישנא
דקרא דילפינן מיניה קדושת ולדות
קדשים בפ"ז דכורות (דף ט:). רק
קדשין אלו תמורות אשר יהיו לך אלו
הולדות: הנאכלים. חטאת ואשם
ושלמים: שאין נאכלין. עולה:

להקטור. לך אש אכלו: להעלותו. למזבח אין איסור גיד נוהג
כדלמך לקמן דלא כתיב ולא יאכל המזבח: לישנא אחריתא כאן להללו
כאן להעלותו. מאן דלמך אין נוהג בעולה להללו קאמר שאינו מזוה
לחלו מן הירך ומאן דלמך נוהג להעלותו קאמר דאסור להעלותו
בפני עצמו אש פירש מן הירך: רב נחמן זר יאחזק אחר להללו
פליגי. דמ"ד נוהג קסבר מלוא להללו. וללשנא קמא להעלותו פליגי
מ"ד נוהג קסבר להעלותו נמי אסור עם הירך כדפליגי רבי
ורבנן לקמן דלרבי שרי כדמוקי לקמן אליבא דרבי כי איצטרך
קרא למשרי גיד הנשה במחזור ולרבנן אסור דבעינן מן המותר
לישראל: הכל כדכתיב הוא: אפילו פרשו. מן הבשר הנך גידין.
בגידין המותרין קאמר דומיא דעצמות: ומאן שמעת ליה כו'.
כלומר והך מתניתין לאו דכרי הכל היא אלא רבי היא ופליגי רבנן עליה
וכדתיבא כו' ומפלוגתיהו שמעינן דלרבי גיד הנשה מותר ולרבנן אסור
כדמפרש ואזיל: ומה אני מקיים הבשר והדם. ולא גידין: בפוקעין.
מעל האור. אשקלג"ט: מידי דהוי ארשאה של עולה. דלרבי
שקריבנו שלם כדכתיב (ויקרא ה) ואת הראש והרי עצמות הרבה יש:
ממשקה

דהיתירא והכי נמי לרבנן לא מרבי כל מה שכולין

גיד הנשה פרק שביעי חולין

צ.

אלמא איסור מוקדשין קדים. אומר ר"ת משום דמתחלה הכל
הוא זכר והבשר עצמו מתקשה אחרי כן וממלכין ונעשה
גיד א' וזקוקטס פ"י לקמן דמתחלה כשהגיד נוצר אינו על הכף ולא
חיל עד שיצא ויתקשה על הכף ואע"ג דהשתא ר"ל דאין איסור
גיד חל על איסור מוקדשים על איסור
אזכר מן החי דלא חמיר כמוקדשים
ח"ל ועוד דאי אפשר לאיסור גיד
להיות בענין אחר ועוד דאין איסור
אזכר מן החי חל עד שיוכל דלמך
בסוף פרקין (לקמן דף קג.) כגון שנטרפה
עם יציאת רובה דאיסור טרפה ואיסור
אזכר מן החי ח"ל כדדי:

והא מתניתין דלא ברבי יהודה
דקתני נוהג בשל ימין כו'.
ה"מ למימר מדקתני נוהג בשליל ופליגי
ר' יהודה אלא רישא דמלכת נקט:
קדשים דאיסור כרת מי שמעת
ל"ה. משמע דאפילו
בשלמים ולאחר זריקה דשרי אף
לזרים צני למימר דלא ח"ל כלל
איסור גיד ושרי בצינליה לע"ג דלאחר
זריקה פקע איסור קדשים ומלך
אשכחן דח"ל אלא במכבדת ותימא
כיון דהשתא ליכא איסור קדשים
לע"ג דיכול לזא לדי איסור כרת
כגון אש אוכלו טומאת הגוף אמאי
לא יחול איסור גיד דאין כאן איסור
חל על איסור כדלמך בפרק ארבעה
אחין (יבמות דף זג.) דאחיות אשה מתלך
תלי וקא' כו' וי"ל כיון דמחיים לא ח"ל
איסור גיד דליכא איסור מוקדשין
דיכול לזא לדי כרת עם ידי פגול
ונותר וטמא תו לא ח"ל איסור גיד
לאחר שמיטה וזריקה דבעינן שיחול
מחיים איסור גיד דומיא דיעקב שנשה
לו גידו מחיים ווא"ת ונימא מגו
דאיסור איסור גיד לבני נח איסור
נמי לישראל וי"ל דהא דנאסר לבני
נח היינו דוקא לבני נח יעקב דקודם מתן
תורה איקרי לבני נח ואפילו נאסר
מתחלה לכל אומות העולם הא
אמר בפ' ארבע מיתות (סנהדרין דף נט.)
כל מלוא שנאמרה לבני נח ולא נשנית
בסיני לישראל נאמרה ולא לבני נח
וא"כ לאחר מתן תורה שרו לכולהו לזכר
מישראל וא"ת ונימא מינו דאיסור
איסור גיד לגזרה דאסור להעלותו
איסור נמי להדיט איסור אכילה
וי"ל דליכא למאן דלמך צמון
מחזקין יעלו: הבא במכבדת
עסקינן דברחם קדוש. וזהו הדדי
קאמו וקמ"ל דלא מצטל איסור

קדשים החמור איסור גיד הקל מלחול עמו וא"ת והא איסור גיד
לרבי יוחנן קדים דלמך (לשיל דף עה.) תלש חלב מנן טעשה חי
דחלבו כחלב בזהם והדר תנא איסור מוקדשין דחמיר וח"ל עליה
וא"כ לרבי יוחנן מוקדשין נוהגין בגיד מצעי ליה ונראה דלר' יוחנן
לא ח"ל איסור גיד ואיסור חלב עד שיצא לחוץ ממעי' אמו לאויר
העולם וכן משמע בדפוק פירקין (לקמן דף קג.) קאמר רבי יוחנן גופיה
כשנטרפה עם יציאת רובה דאיסור אזכר ואיסור חלב ואיסור טרפה
בזני הדדי קאמו אלא דליכא איסור חל' במעי' אמו:
פרש"י ירדו רבי היא דתניא כו'. תימא אמאי מיימי הך ברייתא
קמייתא ונראה דלי לאו ברייתא קמייתא המ"ל דרבנן
סברי שיש לרבות כל מה שכולל לרבות ואפילו פרשו דאיסורא ולית
לן למעוטי אלא פוקעים גרידא שהוא סוף העללה ורבי סבר
דכדו' ומיעוטא אית לן לאוקומי בתחלת העללה ולא נמנע כמו
כן אלא דבר אחד דהיינו פרשו דאיסורא אכל מחזקין דאיסורא
ופרשו דהיתירא יעלו ולהכי מיימי ברייתא קמייתא דגידים דהיתירא
נמי כשפרשו ירדו דומיא דעצמות דהיתירא ועל כרחך רבי היא אלא
לא מרבי רבי כל מה שיוכל להרבות דהא אוקי נמי מיעוט בפרשו
להרבות אלא ממעטין דאיסורא אפילו במחזקין:

של

עין משפט
נר מצוה

ז א מ"י פ"ח מהלכות
מאכלות אסורות הל'
ז:

ח ב מ"י פ"ג מהלכות
פסולי המוקדשין הל'
ט ופ"ו מהלכות מעשה
הקדשות הלכ' כ סמן
עין קס:

ט ג מ"י פ"ו מהלכות
מעשה הקדשות הל'
ג:

לעני רש"י

אשקלג"ט [אישקלג"ט].ר.
להתפרץ.

רבינו גרשום

דאע"ג דאיסור מוקדשין
קדים אתי איסור גיד וח"ל
שכן איסור נוהג בבני
נח: ופליגי עליה בחדא
דהוא סבר אינו נוהג
אלא בירך של ימין ותנא
דיין סבר בין ימין בין
שמאל: אימור דשמעת
ליה לר' יהודה בטמאה
כו'. כלומר דהוא אמר
במתני' איסור גיד נוהג
בטמאה דאיסור גיד חל
על איסור טומאה דאיסור
לאו. כלומר טומאה איסור
לאו הוא ואיסור קל הוא
לפי' איסור גיד חל עליו.
בקדשים דאיסור כרת מי
שמעת ליה דאיסור גיד
חל על איסור קדשים
דחמור: אלא הבמ"ע
במכבדת. כלומר דאין
קדוש אלא בצאתו מן
הרחם ובצאתו מן הרחם
יש עליו גיד ובהדי
קאמין: ואיכתיב אימא
לעולם בולדות קדשים.
כלומר ואי פרכת והא
לא אתי איסור גיד וח"ל
איסור קדשים קסבר
ולדות קדשים בהויתן
[הן] קדושים ולא במעי'
אמן אלא בשעת הויתן
לעולם שהווא בשעת לידתו
בגיד וקדושה בהדי הדדי
קאמו: לא שנו אלא
קדשים הנאכלין דגיד
הנשה נוהג בהן אבל
קדשים שאין נאכלין כגון
עולה אין גיד הנשה נוהג
בהן: כאן להלקות כו'.
כלומר מה דאמר אין גיד
הנשה נוהג בהן להלקות
מי שזכרין כיון שאין
ראוי לאכילה אן חייב
מלקות אבל איסורא עבד
אבל להעלותו ע"ג המזבח
בהן דאין מקטירין אותו:
רב נחמן בר יצחק אמר
להעלותו פליגי. כלומר
אפי' להעלותו פליגי
דמאן דאמר אין גיד
הנשה נוהג בהן מעלין
אותו להקטיר: יכול אפי'
פירשו. כלומר יכול אפי'
ניטלו מן הבשר: ת"ל
ועשית עולותיך הבשר
והדם. כלומר הבשר אין
אכל גידים ועצמות לא:
הא מה אני מקיים ועשית
עולותיך וגו' בפוקעין.
כלומר לאכרים ופדרים
שנתעללו מע"ג המזבח
דאותן אתה מחזיר אבל
יעולו גידים ועצמות אי
אתה מחזיר: